

Բ Ա Ն Ա Ս Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն Ք

Բ Ա Ն Ա Ս Տ Ե Ղ Ծ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ե Ր Փ Ե Ղ Ա Ն Ա Կ Ա Ց

Այսօրիկ ի փոփոխելն իւրեանց , ով Հայր Ամենակալ ,
Սոբա յաջորդք իմն են Աստուածք : Լըցեալ է քեւ ամն ի հոլով .
ի գարուն զրարճալի ճոխաճեմէ համայնասփիւռ
Գեղեցկութիւնդ քոյին , գորով եւ սէր խանդաղակաթ :
Անպարագիր շառագնին դաշտք , եւ քաղցրասիկ օդ ծաւալի .
Արձագանգք դանչեն լերանց . ու անտառք խայտան զուարթատեւք .
Համայն զգայականք ու ամենայն սիրտ հրճուեալ բերկրին :
Փառք քո դիմեն անդանօր ի յամսամուտս ամարանի ,
Լուսաճաճանչք եւ հրաբորբոքք : Եւ արեգակըն քո յայնժամ
Բարգաւաճանքս սրբուէ խուռն ընդ ուռճացեալ ընդ տարի .
Բազում անգամ ձայն քո հընչէ յահեղ շանթիցն որոտմունս .
Եւ բազումն ընդ արշալոյս , ի միջօրէ մոայլ ու ընդ երեկս՝
ի խաղս եւ ի մայրիս եւ ի սողոխս անձաւամուտ :
Բարութիւնք քո անսահման փայլեալ շողայ ի յաշնայնի ,
Եւ կենդանեաց առհասարակ սրբուէ խրախունքս տօնական .
ի ձմերան ահեղ ես դու , ամպախաղաց եւ մրրկավար :
Շուրջ առեալ զՔեւ զէզադէզ կոյտք ամպրոպաց թաւալելով ,
Վսեմ խաւար . փոթորկայոյզ աշտանակեալ ի թեւս հողմոց ,
Արշաւասոյրք , դու հրամայես , աշխարհս անսայ ,
Եւ զհիւսիս քո շընչելով ըզբընութիւն ցածուցանես :
Ո՛վ չըրջան խորհրդաւոր . քանի հանճար ի սմա յայտնի
Եւ աստուածեան կար խորագղաց . պարզօրինակ կարգ մի եւեթ ,
Այլ զիարդ գեղայարմար եւ բարեձեւ արուեստակեալ ,
Քանի՞օն գեղեցկութիւն եւ բարերար ձիւրք լըծորդեալ :
Ստուերք յաներեւոյթս հեզախառնեալ ընդ ըստուերաց .
Եւ համայն՝ մի ներդաշնակ ներգործելով գեղայօրէն .
Զի եւ զիրար յաջորդելով զարմանապանչք միշտ երեւին :
Բայց յաճախ թափառելով մարդոյ յախմար ու ապուշ յակճիւս ,
Ըզբեզ չառնու ի միտ . եւ ոչ զաջոյզ կըչուէ զկարողութիւն ,
Որ մըշտաշարժ եւ ըզլըռինս հոլովէ գունդս օդապարիկ :
Ներգործէ ի խորս , ու անդուստ հանեալ սփուէ շամանդաղեալ
Զընտիր ընտիր արգասիս դարնանաբուղիս առատութեանց .
Արձակէ շեշտ ի յարփույն ըզբոցընկէց լոյս տունջեան .
Զարարածս իւր կերակրէ . եւ ըզմրրիկս վարէ յառաջ .
Եւ մինչ յերեսս երկրի գործէ զախորժս այս փոփոխմունս ,
Լընու զմայլմամբ զաղբերակունքս համօրէն կենդանութեան :
Ըզգաստ բընութիւն . ան խմբեաց զամէն շունչ կենդանի ,
Ընդ լայնածիր տաճարակերտ երկնաձեղուն խորանաւ ,
Մատո՛ երկրպագուս , եւ բարձրացո՛ եռանդաղին
Ըզհամաձայն երգոց դաշնակ : Առ նա՛ հողմունք բարձրաշառաչք ,
Հեշտ շընչեցէք , որոյ Ոգի շընչէ ի ձերբդ զովութիւն .
Ո՛հ ճառեցէք ըզնըմանէ , յաղջամըղջին ամայութեան .
Ուր ի ժայռից բարձրաւանդակ ամուր եւեթ եղեւին
Լընու զմոայլ հովանիս կրօնական իմն ահաւօրք :
Եւ դուք որոց նուազք բարձրաբարբառք լըսին հեռուստ ,
Որք սասանէք զաշխարհ ափշեալ , վերամբարձէք յաստեղատունս
Ըզձայն երգոյզ ուժգինս . ցուցէք ուստի՛ առէք զայդ բըռնութիւն :

Բզփառս նորին , երգեցէք զուր ատուք զողորմունք
Լքսելի զայն ինձ արարէք մինչ անդ յածիմս խորհրդազգած :
Եւ զուր հեղեղք անդընդավէժք , արագասահք , խորայորձանք .
Եւ զուր , մեղմիկ ալեակք , որք ճեմ ընդ խոնաուտութիւնս զընայք ,
Ընդ մէջ հովտին . եւ զուր ինքնին Ովկիանոս պայծառափայլ ,
Խորին աշխարհ զարմանալեաց յանդընդամէջս համապարփակ ,
Մըռնչեա զուր զիւր օրհնութիւն , որոյ բարբառ ահեղագոյն
Մերթ շառաչել քեզ հրամայէ , եւ մերթ լըռել ի շառձմանց :
Արդ բուրեցէք ըզձեր կընդրուկ , դալարք , պըտուղք եւ ծաղկանց փունջք ,
Առ նա , ամպախառնեալ , որոյ արեգ տածէ զսրտուկդ ,
Որոյ շունչ խընկէ ըզքեզ , որոյ երանգք ըզքեզ գունեն :
Անտառք առ նա խոնարհեսցիք , առ նա , եւ հունձք տատանեսցիք .
Հընչեցէք հեշտին զերգ ձեր ի հընձողին ի սիրտ հանդարտ ,
Մինչ ի տընակն առնիցէ դարձ նա ընդ լուսին զուարթարար :
Դուր որ տըքնիքդ յերկնից կամար , մինչդեռ երկիր ընդարմացեալ
Նիրհէ թմբեալ , սփռեցէք հեզահամբոյր ըզձեր նըշոյս ,
Համայն աստեղատունք , մինչ զուարթունք ձեր հարկանեն ,
Ընդ եթերս ոսկեճամուկս , ըզտասնաղիսն արծաթակուռ :
Աղբիւր լուսոյ մեծ , ճըլզրիտ պատկեր Հաստչիդ՝ աստ ի վայր ,
Որ զՈվկէան կենաց յորդես սփռես յաշխարհս եւ տիեզերս ,
Բզփառս նորին ի բընութեան զրոշմեա համայն ճառագայթիւք :
Թաւալի շանթ . լըռեսցէ երկրպագու տիեզերս ,
Մինչ յամպոց յամպ փոխադարձի մեծահանդէս այն նրադ :
Հըճունցարուք , զուր դարեւանդք եւ ապառաժ զուր մամուսպատ ,
Մի եւս հընչէք . զլայնատարած դարձագանգողդ ըզբառաչին ,
Ամբարձէք զուր հովիտք . զի մեծն Հովիւ թագաւորէ .
Եւ անսասան արքայութիւն նորա գառնայ վերստին ,
Զարթիք մայրիք վարսաւորք , եւ անսահման երգոց դաշնակ .
Հընչեցուցէք ի թաւուտս . եւ անդադարըն մինչդեռ տիւ
Նուաղելով , ի քուն կարդայ ըզտիեզերս քաղցրանուագ ,
Ով քաղցրագոյնդ յօգոյն պարիկս , սոխակ զողտրիկ , ըզմայլեցո՛
Զունկընդիր հովանիս , ըզփառս նորին քարոզեսցիք :
Դու շահապետ՝ յոյր սակս համայն զեղածպտի արարչութիւն ,
Միանգամայն միտք զուն սիրտ եւ բարբառ իսկ ամենեցուն ,
Բոլորեալ զմեծ զայս ներդաշնակ , ի լայնատար խոնեալ քաղաքս ,
Մարդիկ համախըմբեալ , յարմարեցէք ընդ երդիովես
Ըզձայնս երկարածիզս , յաճախ յստակս ընդհատելով ,
Ի վըսեմ զուր եւ դադար , ընդ պտուցեալ ցածուն եւ բամբ .
Եւ զուգախառն ի տիպ բոցոյ , որք արծարծեն ըզմիմեանս ,
Ի մի եռանդն համախառնեալք , բարձրացուցէք ըզձայն յեթերս :
Կամ թէ չինից հաճոյականք ձեզ թուիցին հովանոցք ,
Եւ տաճարս զըտանիցէք յամէն անտառս սըրբազանս .
Անդանօր հովուին սըրինդ եւ կուսանաց տաղերգութիւն ,
Սերովբէն երկնազդեցիկ , եւ նուադարանք բանաստեղծից ,
Երգեսցեն զՀայր Եղանակաց , մինչ հողովեալ նոքա չըրջին :
Իսկ իմ զանց առնելով ըզքաղցրալուրճս դաշնակաւ
Եթէ ծաղկունք փրթթիցին , եւ թէ ճաճանչք ամարանի
Ըզգաշտորայս յոսկի վառեն , կամ ազգական չողայ Աշուն ,
Կամ ձըմեռն արձանանայ ընդ արեւելս խաւարամած .
Իմ լուռ եւեթ կացցէ լեզու , զազարեսցին մըտաց նըկարք
Եւ անըզգայ առ զուարճութիւնս , լըռեսցէ սիրտ ի բարախմանց :
Իցէ թէ բաղդ հանդերձեսցէ ինձ ի սահմանքս հեռաւորս
Կանաչազեղ տիեզերաց՝ զամայացեալ վայրի նահանգս ,
Եւ զանձանթ երգել զետս , ուր արեգակըն գառաջին
Շողայ ոսկի զՀնդիկ լերամբք , կամ ուր յեաին ճառագայթիւք
ԶԱտլանդեան վառէ կըղզիս . ինձ երկրորեան ի մի համար .

Քանզի Աստուած ամենուրեք կայ եւ ազդէ ամեն ուրեք ,
Եւ յանապատու ամայիս եւ ի քաղաքս բազմամբոյս .
Եւ ուրանօր սրբութեան կեանս , անդ եղիցի եւ խնդութիւն :
Եւ մինչ վերջին օրհասական հնչիցի ուր ուրեմըն ժամ ,
Ձանխուլ թըռիչս իմ ուղղելով ի հանդերձեալ տիեզերս
Ես անտրտում անսացից՝ եւ անդ նորով պընդեալ ուժով
Երգեցից հրաշս նորապեանչ . ոչ կարիցեմ զընթացս ուղղել
Ուրանօր Սէր համայնասփիւռ ոչ ժպտիցի չուրջանակի ,
Վերամբարձեալ զհեռաւոր գունտս այս ամէն՝ նոցին արփեօր .
Յառերեւոյթ ի չարեաց բղխելով ցանդ արդիւնս բարիս ,
Դարձեալ ի լու անդր եւ դարձեալ ի լուսադոյնըն նըկըրտեալ ,
Յանսահմանս յառաջամուխ : Այլ ես լուծեալ եւ կորընչիմ .
Ի նա խառնիմս էութեամբս , յանճառելին զլիսովին լոյս ,
Հապա ուրեմն եկ լըռութիւն ազդու զմայլեաց ի փառս նորին :

ԹՈՄՍԸՆ

ԹԱՐԳՄ . ՄԿ . ՄԵԼԻՔԻՍԵՂԵԱՆ

Ա . Ռաֆ . Վարժ .

ՊԼՏՄՈՒԹԻՒՆ

Սորոքեան ընկերութիւն :

Լսրոյայի հռչակաւոր աստուածաբանութեան դպրոցներէն մէկը , եկեղեցւոյ լուսաւորութիւն , ու Վաղղիոյ փառք՝ Բարիզու Սորպոն կամ Սորբոնեան ըստած վարժարանն էր : Ըսոր սկիզբը , ինչպէս նաեւ օգտակար ու երեւելի դպրոցներէն շատինը՝ պղտիկ եղած էր , բայց շատ շուտ առաջ եկաւ . ապացոյց իր օգտակարութեանը : Ըստ վարժարանին առաջին հիմնադիրն եղաւ հռոբերդոս անունով քահանայ մը , որ 1201 , հոկտ . 9^{ին} ամբանիոյ Սորպոն գեղը ծնած ըլլալով , իր հաստատած վարժարանն ալ Սորպոնեան ըսուեցաւ եւ կ'ըսուի մինչեւ հիմա : Ընծանօթ եւ աղքատ ծնողաց զաւակ էր , որով շատ դժուարութիւններ կրեց իր ուսմունքներն ընելու . բայց այնչափ ջանասէր էր ու հաստատուն իր բնաւորութիւնը՝ որ վերջապէս ամենայն յաջողութեամբ իր աստուածաբանութեան ընթացքը լմնացուց Բարիզու մէջ . եւ վարդապետական պատէն առնելով , սկըսաւ անկէց ետեւ տուած քարոզներովը

Վաղղիոյ մէջ անուն ստանալ : Վիշատենուն մէջ այնպիսի համբաւ մը ձգեց ամէն տեղ , որ ինչուան Սորբոն Լուղովիկոս թագաւորը որ միշտ արդիւնաւոր մարդկանց ետեւէ կ'իյնար ուղեց անոր աստուածախօս քարոզները լսել . եւ իրաւցընէ զարմացած մնաց երբոր իմացաւ հռոբերդոսի մտացը հանձարը , եւ սրբակրօն վարուցը համար զինքը իր դրան երէցն ու խոստովանահայրը բրաւ :

Ըսկէց վերջը 1250^{ին} Վանայրէի կանոնիկոսութեան պատին ալ ընդունելով՝ որչափ որ բարձր աստիճաններու հասաւ ալ նէ , ոչ երբէք մոռցաւ հռոբերդոս՝ թէ հոն հասնելու համար ինչ դժուարութիւններ քաշեր էր ատեն մը ու ինչ չափ նեղութիւններու յաղթեր . ասոր համար առաքինի վեհանձնութեամբ մը որոշեց մտքին մէջ որ ուսմանց կրթութիւնները զիւրացընէ այն կղերիկոսաց՝ որոնց որ բախտը զլացած է օգնելու : Ըսոր համար հարկ սեպեց մէկ աշխարհական քահանայից ընկերութիւն մը կազմել , որոնք մէկտեղ կենալով եւ բոլոր հարկաւոր պիտոյքները ունենալով , միայն ուսմանց ետեւէ ըլլան , եւ քահանայացու տղաքն ալ ձրի սորվեցընեն :